

**Orožje in Azija ogrožajo
obstoje Lige. Nova nevar-
nost za svetovno vojno**

Washington, 18. oktobra. Vprašanje svetovne razorožitve in Mandžurije je tako resno in grozeče, da se lahko z gotovostjo trdi, da ga sedanje zborovanje Lige narodov ne bo moglo rešiti, in je v resnici ogrožen sam obstoj Lige. Radi orožja je največji nesporazum med Francijo in Nemčijo, radi Mandžurije pa med Japonsko in Kitajsko. Da je stvar še bolj zamotana je Nemčija kot Francija, in ravno tako Japonska kot Kitajska trdno prepričana, da se bori za pravično stvar, da se gre vsem tem narodom za njih življenjski obstoj in da je gotovo, da nihče ne bo odnehal. Nobenega kompromisa ne poznajo pri tem. Francija je prepričana, da bo takoj zopet napadena in se bo morala boriti na življenje in smrt, ako dovoli Nemčiji enakost v oboroževanju. Kitajska pa, ki je bila okradena za svoje tri bogate province, zahteva, da Japonska vrne Mandžurijo, katero je Japonska navzlic mednarodni pogodbi ugrabila. Japonska je pa istotako prepričana, da zahteva njena bodočnost, da se razširi, in se bo borila do zadnjega, predno vrne Mandžurijo. Usoda Lige narodov je odvisna od tega, če pride do pobotanja v teh vprašanjih. In ako Liga ugodno ne reši teh vprašanj, bo do silno prizadeta tudi Zedinjena država. Kitajska bo razpadla na kose, in tako bo zgubila Amerika svoje najboljše odjemalce, na katere je računala v bodočnosti. V Washingtonu so prepričani, da je svet na pragu silnih dogodkov. Nesporazum med narodi bo zavlekel gospodarsko depresijo v neskončnost, in svetovna vojna ni izključena.

Napačni agenti

George Sladek, 3417 E. 69th St. je sinoči lepo mirno doma sedel in premišljal Hooverjevo prošnjo, ko nekdo potrkna na vrata in zakliče: "Odprite, mi smo federali!" Takoj za tem se vrata odpro, in v hišo planejo trije moški, ki pokažejo nekaj uradni znak, češ, da so zvezni agenti, ki bodo hišo preiskali. Toda v resnici so bili banditi, ki so padli po Sladeku, ga zvezali in mu grozili, da mu odrežejo ušesa, če jim ne pove, kje ima skrit denar. Sladek je neprestano trdil, da ga nima. Roparji so vse preiskali po hiši in končno odnesli \$32.00 in nekaj zlatinice.

Dolžijo Hooverja

Charles Truaz, demokratični kandidat za izrednega kongresmana države Ohio, je včeraj v nekem govoru izjavil, da so farmarji, ki živijo v okolišju 75 milj od Clevelanda, zgubili v dveh letih \$78,000,000 na dohodkih radi zankarne uprave v Washingtonu. Farmarji v omenjenem okolišju so svoje dni eksportirali odvisne pridelke v milijonih v tujemstvu, dočim je visoki tarif onemogočil vsak eksport.

Smrt rojaka

Sinoči je v bolnici v Youngstownu umrl rojak John Videgar iz Girard, Ohio, doma iz vasi Zador blizu Ljubljane. V Girardu zapuša soprogo in štiri sinove, v Clevelandu pa bratrance Andreja in več sorodnikov in prijateljev. Podrobnosti pridejo pozneje. Iskreno sožalje družini in sorodnikom.

* 6 oseb je bilo ubitih v razstrelbi municijske tovarne v Braziliji.

**435,000 VOLIVCEV
REGISTRIRANIH**

Ljudje, ki vedno odlašajo vsako stvar do zadnjega so dali sinoči čez glavo opraviti volivnim uradnikom. Včeraj je bil zadnji dan za registracijo. Volivni urad je naznanil, da bo imel urad odprto do 9. ure zvečer, toda najbrž je bila polnoč preč, predno so registrirali vse, ki so se zadnji trenutek priglasili. Začeli so prihajati v tro-pah od 5. ure naprej, 8,000 po številu, moških in žensk, starih in mladih, moške z bergljami in sivimi bradami, mlade ženske z dojenčji v naročju; 50 policistov je imelo dovolj dela, da so ljudi uvrstili. Vrsta je šla iz City Hall po Lakeside Ave., vse tja doli do E. 9th St. Dve sto petdeset izrednih volivnih uradnikov je bilo poklicanih v službo, in vsaki dve minuti so registrirali 250 volivcev, tako da je volivni odbor mnenja, da je bilo ob polnoči vsega skupaj do 435,000 ljudi registriranih v Clevelandu, kar je rekordno število za vse čase. Samo včeraj so jih registrirali 18,000 in najmanj 18,000 jih je spremenilo svoje naslove.

**Svarilo newyorških bank
je pomagalo. Tammany
znižuje vse izdatke**

New York, 18. oktobra. Potem ko so newyorške banke resno izjavile, da ne posodijo mestu New York nobenega denarja več, ako se ne znižajo mestni izdatki, je šla mestna uprava na delo in začela zniževati stroške na desno in levo. Mestni odbor za proračun za prihodnje leto je imel včeraj izredno sejo, katero je posetil tudi Charles E. Mitchell, zastopnik skupine newyorških bankirjev, ki dajejo mestni vladi kredit. Izjavil je ponovno, da če se proračun ne zniža, da mesto ne sme niti dolarja več pričakovati od bank. Ze eno uro potem, ko je bil odbor sklican k seji je odbor odbil \$49,500,000 iz prihodnjega proračuna, in vsa zmanjšanja kažejo, da bo odbitih še najmanj 40,000,000 dolarjev ali več. Odbor za mestne proračune je potem sprejel vsa priporočila začasnega župana McKee, katerega je prvotno zavrgel. Županova plača se je znižala od \$40,000 na \$25,000 letno, in vsi odborniki so morali znižati svoje plače od \$25,000 na \$15,000 na leto. V desetih minutah so odbili 3,000,000 v plačah, in 128 razkošnih avtomobilov je bilo odpravljenih. Pričakuje se, da bodo za 20 procentov znižali vse plače, ki znašajo \$5,000,00 ali več na leto. Tako je svarilo banke pomagalo v korist davkoplačevalcev.

Redne telovadne vaje

Zadnji ponedeljek se je pričelo zopet z rednim poukom telovadnih vaj Collinwodskega Sokola. Vaje se vrše vsak ponedeljek in četrtek od 6. do 9. ure zvečer. Starši so prošeni, da pošiljajo svoje sinove od 6. do 14. leta ob 6. uri zvečer. Dekleta in deklice pa ob 7. uri zvečer. Starejši Sokoli pričenjajo z vajami ob 8. uri zvečer. Vaje se vrše v Slov. Delavskem Domu na Waterloo Road, v spodnji dvorani.

Sezona za race

Včeraj je bila v državi Ohio odprta sezona za lov na divje race. Kot pripovedujejo lovci je letos nenavadno veliko divjih rac, ki se drže večinoma v bližini jezera.

Sodniki odločijo danes o poneverbi denarja

Včeraj je govoril državni pravnik Lieghley pol ure jako resen govor kot zaključni govor v pet tednov trajajoči obravnavi proti petim obtožencem, obdolženim, da so ukradli stotisoče iz blagajne. Ob 10. uri dopoldne je bila obravnava v kraju, in sodniki Dempsey, Powell in Terrell so se umaknili v svoje skrite prostore, da se posvetujejo o krivdi ali nedolžnosti obtožencev. Ob 3:30 popoldne se niso mogli še zediniti, nakar so odšli domov.

Sodnik Dempsey se je izjavil, da je skoro gotovo, da se bo razsodba razglasila danes popoldne. Sodnikom je bilo videti, da so utrujeni od obravnave, ki je trajala pet tednov. Najmanj dva sodnika se morata strinjati glede krivde ali nedolžnosti, ali pa vsi trije, dočim eden lahko podamnenje manjšine.

Ako so Maschke, Finkle, Bernstein, Beckerman in Charles Bernstein pronašli krivim, tedaj jim preti državna ječa od enega do 10 let, poleg tega pa je naložena še denarna globa. Sodniki lahko pronajdejo vseh pet krivim poneverbe, ali pa samo enega, dva tri ali več.

Obravnava proti Maschketu in tovarišem je brez primere v analih kriminalne sodnje v Cuyahoga county. Sodniki so se dali po zaključku obravnave zakleniti v posebno sobo in so oddali povelje, da jih ne sme nihče motiti. Več policistov in deputy sheriffov je bilo postavljenih pred vrata. Stotine in stotine sodniških spisov so vzeli sodniki s seboj k posvetovanju, in popoldne so poslali k državnemu pravniku še po ponovne spise, ki se ti-

čejo preiskave primanjkljaja v davčni blagajni.

Samo pol ure je govoril državni pravnik Lieghley včeraj kot zaključni govor v sodniški obravnavi napram obtožencem Maschke, Finkle, Bernstein, Beckerman in drugim, ki so bili ob države obtoženi, da so poneverili stotisoče dolarjev. Lieghley je bil videti očitno razburjen in nervozen. Zagovorniki obtožencev so ga dan prej silovito napadali, češ, da je državni prosekutor iz političnih ozirnov napelil tožbo proti obtožencem. Prosekutor Lieghley je proti koncu svojega govora rekel:

"Ako je resnica, kar trdijo zagovorniki, potem svetujem, da ustanovijo in organizirajo "Društvo oslov, kateremu naj bo predsednik Kornkauser." (Kornkauser je bil odvetnik, ki je zagovarjal Maurice Maschke, voditelja republikancev, ki je eden izmed obtožencev.)

"Ako so obtoženci v resnici storili tako plemenito in dobro delo, zakaj so pa o svojem početju molčali štiri leta in začeli govoriti, ko so bili poklicani na sodnijo? Zakaj niso takoj razložili, namesto da bi sedaj najeli drage odvetnike in plačevali visoke svote denarja, ko jim je bilo vendar treba samo ziniti, kako plemenite duše so! Kaj jim je bilo treba na sodnji si nadevati trnjeve krono in igrati vlogo mučenikov!"

"Pribito dejstvo je, da denar je bil ukraden. Ako ne bi bil ukraden, tedaj se danes ne bi nahajali na tem mestu. In kdorkoli vzame javni denar ter ga rabi za svoje namene, in četudi ga

vrne, ta je kriv zločina proti državi. Seveda, nihče ne more povedati, kdaj je bil denar ukraden. Kdo bo vedel za uro in den, ko pride nezvesti uradnik do javnega denarja? Trije neodvisni eksperti so pričali, da je primanjkljaj skoro \$500,000 v davčni blagajni, in na njih besedo se lahko zanesemo. Gospodje sodniki, ako bi k vam prišli trije zdravniki-specialisti in vam povedali, da ima eden ali drugi pljučnico, bi mu verjeli, kaj ne! Vi ne boste verjeli enemu navadnemu zdravniku, ki bi trdil, da ste imeli budo pred 20. leti, in da je to vaša današnja bolezen.

"In zagovorniki trdijo, da je to politično preganjanje obtožencev! Ha! Sam generalni državni pravnik Tracy, ki je dober republikanec, me je opomnil na to poneverbo in mi naročil, da začnem s tožbo! In blagajnik Collister z vsem svojim uradnim štabom, ki so vsi republikanci, so pričali proti obtožencem! In to zagovorniki imenujejo politično persekucijo!"

"Kaj bi rekla porota dvanajstih mož, ko bi se dognalo tu, da obstoji primanjkljaj pol milijona dolarjev?! Primanjkljaj je, to je trdno dokazano. In tu sedi Alex Bernstein, glavni obtožene, ki drži ključ do tega problema! Ako je res hotel pomagati svojim prijateljem, ko je odkril primanjkljaj, zakaj je molčal štiri leta, dokler ga ni država morala prijeti, da pove, kar mu je znanega o zadevi! Gospodje sodniki, vam izročam ta slučaj v rešitev!"

**TISOČE OSEB V BO-
JIH S POLICIJO**

London, 18. oktobra. Policija je dohitela danes popoldne armado tisočih brezposelnih, ki se je hotela vreči proti parlamentu, in krvava bitka je nastala med policijo in množico. Spopad je nastal ravno nasproti zgodovinskega poslopja parlamenta, kjer so se poslanci pravkar zbrali k zasedanju. Policiji se je končno posrečilo zavrniti množico, toda šele potem, ko je ljuta bitka trajala skoro šest ur. Potem so se pa stotine podale na rop trgovin, in šele ob 11. ponoči je policija okolico popolnoma očistila. Nad 100 oseb je dobilo pri tem nevarne poškodbe, in 20 policistov so morali odpeljati v bolnice. Policija je prvič rabila motorne buse kot barikade proti množici. Demonstracija so vprizorili komunisti, kot izjavlja policija. Ko je policija pognala ljudi od parlamenta, pa se je stotine, zlasti mlajših ljudi, podalo na ropanje trgovin, in tudi s temi je imela policija opraviti več ur, predno jih je ustavila.

**Ameriške ženske bodo ime-
le letos radi depresije
veliko besedo**

Washington, 18. oktobra. Pri letošnjih predsedniških volitvah bo glasovalo več žensk kot kdaj prej. To je splošno mnenje vseh onih, ki poznajo položaj. Mišljenje ameriških žensk se je v teku štirih let skoro popolnoma spremenilo. Dočim so se leta 1928 ameriške ženske zanimale za vzgojo otrok, za splošno vzgojo, družabnost in enake ugodnosti, pa se danes ženske zanimajo skoraj izključno samo za ekonomska vprašanja. Priznati je treba, da ženske ravno tako kot moški občutijo današnjo depresijo, in v največ slučajih še bolj, ko morajo srednji kot delavski sloji paziti na vsak cent, ki ga izdajo za dnevne stroške. Ženske kupujejo dnevne potrebščine in dobro vedo, kako hudo je kupovati, kjer je zaslužek pičel ali je pa celo izostal, tudi če je blago še tako poceni. Zanimanje za ekonomska vprašanja od strani žensk pa prinaša s seboj še druga vprašanja. Na primer, katere ženske se je pred štirimi leti brigala za tarif? Danes pa stotisoče žensk vprašuje kaj in kako je s tarifom, kako deluje, in če je tarif odgovoren, da mora stradati njih družina, kdo ima korist od visokega tarifa, zakaj farmer tako poceni prodaja ženske želijo dognati kdo je kriv te strašne depresije. Resnice ne morejo ženske nikjer drugje dobiti, kot v politiki. Zenski klubi so zadnje čase silno narastli, in ti klubi niso več za uživanje kave in obiranje drugih žensk, pač pa se ženske resno bavijo z današnjimi problemi. Ni čuda torej, da bo letos volilo več žensk kot sploh kdaj prej v zgodovini ameriških volitev.

Tajnosti denarja

V državi Ohio je neka postava, ki pravi, da morajo banke sprostiti javnosti imena onih svojih vložnikov, katerih vloge so skozi sedem let ne-aktivne, to je, da se vložnik sedem let ne zmeni za svojo vlogo, ne pride na banko obresti pripisati, ne vložni nobenega denarja, niti ga ne vzame ven. Ker banke tega niso hotele storiti, je neki Wm. Millikan tožil, toda je zgubil tožbo na najvišji državni sodnji, ki je izjavila, da je dotična postava proti-stavna, nakar je tožil na prvišji sodniji Zed. držav, kjer je sedaj tudi zgubil tožbo.

Znameniti govorniki

Na zborovanju demokratskega kluba 32. varde v Collinwoodu bo govoril v četrtek, 20. oktobra governor države Maryland, Albert C. Ritchie. Zborovanje se vrši v Collinwood High šoli, v četrtek, 20. oktobra, ob 8. uri zvečer. Poleg governorja bo govoril tudi Newton D. Baker, senator Robert J. Bulkley in mnogi na 55. cesti in Perkins Ave., in se sedaj že bolje počuti. Prijatelji ga lahko obiščejo.

Mr. Mike Fuchec

Preteklo soboto je jako nevarno zbolelo poznani zastopnik Mr. Mike Fuchec. Podvreči se je moral operaciji v Emergency bolnici na 55. cesti in Perkins Ave., in se sedaj že bolje počuti. Prijatelji ga lahko obiščejo.

* Brazilija je razglasila 60 dnevni moratorij na vse dolgoročne obveznosti.

**Zanimive vesti iz življenja
naših ljudi po ameri-
ških naselbinah**

Pevisko in dramatično društvo "Domovina" v New Yorku je sklenilo ustanoviti mladinski pevski zbor. S tem se bo pri tu rojeni mladini gojila ljubezen do matrinega jezika in do lepih slovenskih narodnih melodij, obenem se pa nudila prilika brezplačne izobrazbe v petju in glasbi. Društvo se je obrnilo do ljubljenskega pevca g. Antona Šublja, da bi prevzel vodstvo mladinskega zbora. Gospod Šubelj je vodstvo sprejel in zagotovil, da bo svoje nadaljne koncertne nastope tako uredil, da bo vsaj enkrat na teden lahko posvetil svoj prosti čas naši mladini. Pristop in pouk je brezplačen. Naslov g. Šublja je: 6936 — 67th Place, Glendale, Long Island, N. Y.

V Calumet, Michigan, je preminula 16 let stara hčerka družine Mr. in Mrs. Jos. Mukavec. V Delmont, Penna., je umrla rojakinja Mary Pavlič, rojen Plantar, stara 49 let, doma iz Velikega Cerovca pri Novem mestu. Zapuša moža in 6 otrok.

V Republic, Penna., je preminul rojak Martin Majetič, rojen v Pirchi pri Kočevju. V Ameriki zapuša dve sestri, v starem kraju pa mater, brata in sestro.

Znano pogrebniško podjetje Anton Nemanich in Sinovi iz Joliet, otvorijo v slovenski naselbini Waukegana novo podružnico. Kot znano je Nemanichev pogrebni zavod bil ustanovljen leta 1895 v Jolietu, in je skoro gctovo prvo slovensko podjetje v Ameriki.

V Willard, Wisconsin, je umrl po daljši boleznij rojak Frank Hribar, doma iz Zagradca. Pokojni zapuša soprogo, več otrok in tri brate, v stari domovini pa sestro in brata.

V premogokopu je bil ubit rojak Frank June v Nanticoke, Pa. Ubil ga je električni tok. Ranjki je bil star 45 let, doma iz vasi Laze pri Planini no Notranjskem. Zapuša ženo in štiri ne-odrasle otroke. Bil je poznan kot merljiv delavec in odkritega značaja. Bil je član JSKJ.

Tajnosti denarja

V državi Ohio je neka postava, ki pravi, da morajo banke sprostiti javnosti imena onih svojih vložnikov, katerih vloge so skozi sedem let ne-aktivne, to je, da se vložnik sedem let ne zmeni za svojo vlogo, ne pride na banko obresti pripisati, ne vložni nobenega denarja, niti ga ne vzame ven. Ker banke tega niso hotele storiti, je neki Wm. Millikan tožil, toda je zgubil tožbo na najvišji državni sodnji, ki je izjavila, da je dotična postava proti-stavna, nakar je tožil na prvišji sodniji Zed. držav, kjer je sedaj tudi zgubil tožbo.

Znameniti govorniki

Na zborovanju demokratskega kluba 32. varde v Collinwoodu bo govoril v četrtek, 20. oktobra governor države Maryland, Albert C. Ritchie. Zborovanje se vrši v Collinwood High šoli, v četrtek, 20. oktobra, ob 8. uri zvečer. Poleg governorja bo govoril tudi Newton D. Baker, senator Robert J. Bulkley in mnogi na 55. cesti in Perkins Ave., in se sedaj že bolje počuti. Prijatelji ga lahko obiščejo.

* Poročil se je pretekli teden sin predsednika francoske republike.

**Slovenec Miklaučič načel-
nik vstašev pod gen.
Sandinom v Nicaragui**

Pretekle dni so laški listi objavili obširne vesti o ustaskem gibanju generala Sandina, ki vodi upornike v republiku Nicaragua. Vodja teh banditskih čet je baje neki Slovenec po imenu Miklaučič, o katerem trdijo, da je bil rojen v Dubrovniku. Koliko je na teh vesteh resnice, seveda ne vemo, zanimivo pa je pogledati nekoliko globlje v vir teh vesti. Laški dopisniki namreč pišejo, da je dotični človek Miklaučič rojen v Ragusi (Dubrovnik), Italija. Zanimivo je torej pri tem dejstvo, da Italijani v svoji lakomnosti si svojijo celo bandite v Nicaragui. Dubrovnik je pristno jugoslovansko mesto, in tudi ime Miklaučič je slovensko. Resnica je, da sta se dva sina Miklaučičeve družine izselila iz Jugoslavije pred 25. leti. Eden, mlajši biva nekje v Californiji, dočim se o drugem že dolgo časa ni slišalo. Skoro gotovo je mogoče, da je Miklaučič pri banditih generala Sandina, ker je bil vedno adventurist. No, končno bi želeli Miklaučiču srečo in uspeh, ker je naš brat, četudi se bori pri banditih, katerih namen je Nicaraguo osvoboditi tujezemskega vpliva. Kot znano je predsednik Hoover poslal pred leti več tisoč ameriških vojakov v Nicaraguo, kjer so se borili z banditi, a so morali končno iz dežele, ne da bi kaj opravili.

Governer pride

Danes opoldne pride v Cleveland governor George White, ki bo govoril v City klubu.

**Posest katoliške cerkve je
bila v španski republik
nacionalizirana**

Madrid, 18. oktobra. Španska vlada je začela z odredbami, da si prisvoji ali nacionalizira vso posest katoliške cerkve. Vlada je že vložila tozadevni predlog v parlamentu in se pričakuje, da bo brez ugovorov sprejet. Predlog zahteva, da izroči cerkev vse svoje velike katedrale, vse svoje stare cerkve, zaeno z vsemi umetninami in dragocenostmi državi v upravo. Nadalje zahteva predlog, da morajo cerkve za naprej same vzdrževati vse poslovanje v cerkvah, brez vsake državne pomoči. Nova postava ne dovoljuje cerkvam nič več posestva, kot je absolutno potrebno. Nadalje pravi postava, da se mora znanost vršiti vsaka služba v notranjosti cerkve, in le proti posebnemu dovoljenju je mogoče obhajati slovesnosti na prostem. Redovniki, v kolikor so španci, lahko ostanejo pri svojem delu, toda če kak red pridiguje nauke, ki so nevarni republiku, ima vlada pravico red razpustiti. Vse cerkve bodo prisiljene voditi račune o svojem poslovanju in računi so podvrženi državnemu pregledu.

V bolnico

V Glenville bolnico je bila odpeljana Virginia Chervan, hčerka Mr. in Mrs. J. A. Chervan, 719 E. 157th St. Morala se je podvreči operaciji na slepiču. Mladi Virginiji želimo skorajšnjo okrevanje in povratka k svojim staršem, ki jo zelo pogrešajo. Obiski zaenkrat niso dovoljeni.

**Mestne ceste v slabem sta-
nju, ker gre denar za
podporo brezposelnih**

Cleveland. — Letos je mestna vlada popravila polovico manj izrabljenih cest kot pa v istem času lansko leto. Dočim je bilo lansko leto do oktobra meseca popravljenih 1,582,268 kvadratnih čevljev mestnih cest, pa so jih letos popravili le 675,066, torej več kot polovico manj. In lansko leto so plačali za popravilo cest v Clevelandu \$822,453, letos pa samo \$320,759. Vzrok temu je, ker gre gasolinski davki, ki se je sicer uporabljal za popravilo cest, v sklad za brezposelne. Mesto Cleveland je letos dobilo od gasolinskega davka \$675,000. Ves ta denar je šel na zahtevo dobrotelnih družb v podporo brezposelnim. Ako bi prišel v mestno blagajno, bi se popravljale ceste in tisoče delavcev bi imelo delo štiri ali pet mesecev. Župan Miller je zahteval, da se denar gasolinskega davka uporabi direktno za popravilo cest, toda ni prodl s svojim predlogom. Veselo znamenje pa je, da je mestna uprava letos znižala ceno tlakanja. Dočim so lansko leto plačevali povprečno 43.4 za en kvadratni čevlj popravljene ceste, plačuje edanja uprava za isto delo le 38.4, tako da se z manjšim denarjem da veliko več narediti.

Hvala policiji

Načelnik tajne policije Zed. držav je poslal policijskemu načelniku v Clevelandu priznalno in zahvalno pismo radi vzornega reda, ki je vladal v Clevelandu zadnjo soboto, ko je došel sem predsednik Hoover. Niti do najmanjšega incidenta ni prišlo.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt leta \$1.75.
Za Evropo, celo leto \$8.00; pol leta \$4.00; za četrt leta \$2.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83

No. 245, Wed., Oct. 19th, 1932

Po treh letih depresije

Precej primerno piše C. E. Warne za Federated Press, ki najprvo poda natančen pregled treh let ameriške depresije in gospodarske krize, potem pa obrne pogled v bodočnost in piše sledeče:

"Prišli smo do konca tretjega leta gospodarske depresije, toda nobenega izgleda ni, da bi bilo kaj bolje v najbližji bodočnosti. Kar je še več in bolj pomembno, je pa dejstvo, da se nahajamo pred novim krakom v industrijskem in trgovskem svetu, ki se bo pripetilo še pred koncem tega leta in skoro gotovo takoj po zaključenih predsedniških volitvah. Glavni vzroki, ki napeljujejo na to prerokbo, so sledeči:

"Industrijska produkcija, bodisi v Zedinjenih državah ali kjerkoli drugje po svetu, se nahaja še vedno v štadiju 40 odstotkov normalnega prometa, ako primerjamo, kaj se je pridelalo v Zedinjenih državah v letu 1923 do 1925. Zlasti je zaostala železarska in jeklarska industrija, in ravno tako slaba je lesna in avtomobilska industrija, ki je deloma popolnoma izostala. Opaziti je bilo zadnje čase samo, da se je dvignila nekoliko industrija za izdelavo oblek in obuvali, kar je bilo pred zimo pričakovati.

"Drugi faktor, ki pride pri zboljanju splošnega položaja v poštveh, so delavske plače. Te plače se nikjer niso zboljšale. Plače industrijskih delavcev so bile letos v avgustu in septembru za 36 procentov nižje, kot so bile najnižje plače v letu 1925. Tako nizki plači ne pomni ameriška industrija od leta 1910. Ako ni nobenega vidika, da se plače izboljšujejo, tudi ni upanja, da bi se splošni položaj zboljšal v najbližji bodočnosti.

"Tretji faktor, ki pride v poštev je visokost cen prodajnih predmetov. Cene še vedno niso stabilizirane, to je, enkrat so take, drugič nižje, zopet večje. Ničesar stalnega ni v cenah, in seveda tudi ne v trgovinah, ki danes ne vedo, po čem bodo jutri kupile, in kako naj potem odjemalcem računajo. Poleg tega so pa tržišča še vedno prenapolnjena z najbolj raznovrstnim blagom. Blaga je dovolj, in cene na mestu, da bi se stabilizirale, bodo padale, in doker je blago poceni, ni možnosti, da bi se časi, plače in razmere zboljšale.

"Končno pa glavni povzročitelji svetovne depresije nikakor še niso odstranjeni, pač pa so tu, ne da bi jih mogli državni odstraniti. Tarifni zid, katerega je začela graditi Amerika, in ki je v prvi vrsti med odgovornimi faktorji svetovne depresije, se vzpenja še vedno visoko, in nobenega pričakovanja ni, da bi ga Hooverjeva administracija znižala. Pričakovati je, da če pride do spremembe v vladi, da se bo vsaj tu tozadevno položaj nekoliko spremenil.

"Potem so pa mednarodni dolгови, ki nevarno visijo nad svetovnim tržiščem in uničujejo vsak mednarodni kredit. Brez kredita si ne moremo predstavljati dviga ne domače, ne mednarodne trgovine ali industrije. Kredit je mnogo več vreden kot vse zlato, srebro in papirnati denar, in doker prevladuje nezaupnost v mednarodnem kreditu, ne moremo trditi, da smo na potu proti boljšim razmeram. V istem času pa vznemirjajo zlasti ameriški kot tudi evropski finančni in trgovski položaj skoro neprestane revolucije v Južni Ameriki, kjer narodi ne morejo priti do miru in tako po svoje prispevajo, da ni nobene stalnosti v mednarodnem poslovanju.

Edino ugodno znamenje v zadnjem času, da se bo kaj zboljšalo, vsaj v Ameriki, je ameriški kreditni sistem. Resnica je, da se je deloma zboljšal, toda nima še tiste stalnosti, ki je potrebna, da bo blagodejno vplivala na splošni promet. Vlada pošilja bankam in temeljnim zavodom so mnogo pripomogla, da se je kredit razširil, in če bi mogli na mednarodnih konferencah priti do sporazuma v tem in onem, o vojnih dolgovih, v razorožitvi in enakem, tedaj je brez dvoma, da bi v šestih mesecih imeli boljše čase. Za letošnje leto pa bomo imeli še vedno prenapolnjena tržišča, nerešene probleme in veliko nezaupnost. Pričakovati je komaj, da bo leto 1933 prineslo narodom šele upanje, da se časi v resnici zboljšajo.

D O P I S I

Cleveland, O. — Moram nekoliko popisati, kako smo se dobro imeli in zabavali v soboto večer pri Mrs. Vene v Collinwoodu, ko so obhajali god ali imendan kar tri Terezije v eni hiši. Eno Reziko smo imeli pa iz Indiane, to je soproga Mr. Baniča. Torej kaj si mislite, to je party, ker vsaka se je hotela postaviti in nas pogostiti. To ni bil navaden party, to je bila cela očet. Stara še nisem, samo dolgo sem na svetu, toda take postrežbe še ne pomnim v mojem življenju. Tudi iz drugih mest so se pripeljali: iz Girarda, Sharona, Indiane, La Salle. Nam ni bilo mogoče

bolj kasno prišli na party, pa smo že oddalec zagledali polno cesto avtomobilov. Vprašali smo se, kdo se je še drugi pripeljal, ko smo mislili, da bomo sami? Ko stopimo na dvorišče, nam udari na uho lepo petje. Ko smo vstopili v hišo, smo se pa že kesali, da smo že prišli, ker smo mislili, da ne bomo mogli notri, toliko je bilo ljudi. No, pa je bilo tudi par Ribničanov v sredi, pa so hišo in mize razirili, da je bilo več prostora. Potem smo se pa začeli podpirati z dobrotami tega sveta. Oh, uboge putke, koliko jih je dalo svoje mlado življenje za te naše želodec! In veste kaj smo še jedli? Nekaj prav imenitnega — rajčelcevo potico. No, se pozna, da so si izbrali izvrstno kuharico. Še kjer sem bila na party ali na očet, še nobena kuharica se ni tega domislila. Hvala za izvrstno postrežbo. In bodi prepričana, da kadar se bo moja hčerka, da boš Ti tako potico napravila, samo recepta ne pozabi.

Potem smo se pa veselili in dobro imeli, dokler ni mežnar dan odzvonil in še takrat ni hotel nihče domov. Ob kakih polsedmi jutraj smo bili pa vseeno srečno doma. Mrs. Vene je rekla, da nas pusti domov samo s tem pogojem, da pridemo popoldne zopet nazaj. To smo ji sveto obljubili, toda možaki niso besede držali, pa so šli že dopoldne tje in popoldne pa še enkrat. Kar jih je bilo iz Girarda, so tudi prišli, da so šli zvečer na igro, za kar jim vsa čast, da se toliko zanimajo.

In še to bi rada omenila, da sem zelo radovedna, kako je Mrs. Vene prišla do postelje, ako je sploh kaj šla spat, ker ob postelji in na postelji je bilo vse polno daril. Pa ne vem, ali je bilo vse njeno, ali je bilo tudi od drugih, ker so bile še tri druge Rezičke. Pa to je njih stvar, si bodo že po sestrsko razdelile.

In veste kaj še: vsi so prihajali, samo njega ni bilo. Pa ne bom povedala katerega, pa naj vas malo firbec drži. Naš Jaka je obljubil, če verjamete, al' pa ne, pa ga ni bilo. On se drži pregovora, kakor je rekel Ribničan: Saj če sem obljubil, še nisem dal. On je pa obljubil, pa ne prišel. Saj vem, da se že kesal ali po smrti ni "grevenge."

Za enkrat naj zadostuje, bomo pa zopet drugo leto Rezičke vezovali, ako bomo živi. Torej Mr. in Mrs. Vene, srčna in lepa vama hvala za toliko gostoljubnost in postrežbo, katere ne bomo zlepa pozabili, ne mi, ne povabljeni iz drugih mest. Vam pa, Rezičke, Terezije in Therese, želimo, da bi dočkale še mnogo let zdrave in veselo in da bi se vam izpolnile vse srčne želje. To vam želim v imenu vseh in vam kliče trikrat živijo

Antonia Jevnik.

Slovo in zahvala

Cleveland (Newburg), O. — Po dolgih devetnajstih letih mojega bivanja v Ameriki, so mi dnevi šteti. Želim se posloviti od vseh prijateljev in znancev, kakor tudi od društva Mir št. 10 SDZ in vseh onih pevskih društev, pri katerih sem deloval. Slovo za zdravega mladega človeka, čeravno je žalostno, toda ima še upanje za bodočnost. Toda jaz ne morem pričakovati boljše bodočnosti. Zame je izgubljeno vse veselje, zato občutim v svojem srcu bol, katere vam ne morem razložiti. Zato moram končati o tem. Solze mi zalivajo oči, iz srca mi vre žalost, katere je prišla do vrhunca, me tako obvladala, da nimam več moči in pravih razlilnih besed, zato vsem kličem pred odhodom "staro domovino: Tisočkrat pozdravljeni!"

Dolžnost mi je, da se zahvalim vsem dobrotnikom za njih dobrosrčnost, ko so mi pomagali v največji stiski in pomanjkanju. To so: Joe Globokar, Mrs. Terezija Jerič, Rev. J. J. Oman in člani dr. Mir št. 10 SDZ. Nadalje iskrena hvala društvu predsedniku Louisu Gliha in A. Ferfolia, ki sta me imela prav v očetovski oskrbi ves čas, od kar se je društvo Mir zavzelo zame, da me pošlje v staro domovino k moji družini. Delala sta veliko v bratski ljubezni v prid in pomoč meni. Vsa vajina dela naj stotero plača Bog!

Ravno tako me dolžnost veže, da se javno zahvalim mojemu zdravniku dr. John J. Folin-u za hitro in prvovrstno zdravniško pomoč, da lahko sedaj grem na daljno pot. Želeč obilnega uspeha mlademu zdravniku, da bi vsem delal dolga leta v tako zadovoljstvo, kot je meni. Lepa hvala, doktor!

Ne smem pozabiti pevska društva. Iskreno se zahvaljujem za darove, katere sem prejel. Goreča moja želja je, da bi pevska društva cvetela v ljubezni, kakor cvete duhteča vrtnica. Da bi vsako leto pevska društva žela obilen uspeh na vseh poljih in v vseh ozirih. Želim obilnega uspeha naraščajo mladinskega oddelka, da bi mila slovenska pesem donela iz grl ameriške mladine najmanj eno stoletje.

Niž manj, kot drugim, se moram zahvaliti Mr. Augustu Kolandru, zastopniku parobrodniških družb, ki je zame uredil vse, da bom mogel odpotovati. Šel mi je v vseh ozirih na roke in danes lahko rečem, da nudi najboljše postrežbo in vse uredi, kar je potrebno. Iskrena hvala.

Istotako se želim zahvaliti listu Ameriški Domovini za moje dopise in prošnje. Potem tega lista so mi priskočila dobro čuteča srca na pomoč. Tisočera hvala!

Največ dobrega mi je pa storila Slovenska Dobrodelna Zveza za časa moje bolezni in tudi sedaj je storila svoje plemenito delo, ko mi je izplačala odpravnino. Naj raste ta bratska organizacija v članstvu in premoženju. Vsak Slovenec in Slovenka bi morala biti člana te dobre slovenske podporne organizacije. Želim ji obilo uspeha!

Končno se zahvaljujem še enkrat vsem skupaj: društvu, dobrotnikom in kdor je kaj storil zame. Iskrena hvala!

Narekovano in lastnoročno podpisano od oslepelega organizista, Peter Simčiča.

Veselite Štajercev

Cleveland, O. — Vsak letni čas nam prinese in obudi one lepe spomine, katere smo doživeli v stari domovini. Ravno sedaj je jesen ter sem prepričan, da sleherni Dolenjec in Štajerc se večkrat na dan spomni na vinske gorice v domovini. Za zgled mi je moja žena, dasi je prišla še kot mala deklica v Ameriko. Toda spomini so se ji vtisnili globoko v srce, tako kot vsem drugim. Neizbrisni spomini na lepoto štajerskih gor, na žlahtno vinsko kapljico ne more pozabiti.

Vedno je vesela. Tekom sedmih let sem imel največ veselja meseca oktobra. V hiši sta dve Štajerki prepevali razne štajerske zdravice lepo, ko slavno ček ljubjo. Ko je bil sod naplavljen, smo težko pričakovali sv. Martina, da vince krstimo. Tudi za to slavnost so bile velike priprave v kuhinji, seveda po štajerskem običaju. To je bilo veselje! Na žalost povedalo: sedem let veselja, a osmo leto žalost in to ne bo samo v naši hiši, ampak bo letos tudi drugod. V duhu se bomo združili in brezupno gledali v prazen klet. Iz naših src pa bo prihajal glas: spomni se nekdanjih dni.

Na vse načine se bom trudil, da spravim v dobro razpoloženje veseli Štajerki, da bosta zapeli lepo štajersko pesem:

To je veselje Štajerca, če Bog mu sladkega vinca da. Juhej, juhej, zauška rad, se žalosti ni treba bat.

Ko zima jemlje že slovo, obreže Štajerc trs lepo. Juhej, juhej — šparon, reznik, nam dav boš grozdja spet velik.

In ko pomlad prihaja že, vesel v vinograd Štajerc gre. Juhej, juhej, z matikoj kopat okoli trsa svojega.

In kadar grozdje ocveti, se zopet Štajerc veseli. Juhej, juhej, zdaj vezat gre z rženjo slamoj trsojve.

In ko se čriček oglasi, se srce Štajercu smeji. Juhej, juhej, skor gremo brat, bom težke brente nosil rad.

In kadar pride Martin svet, pogleda Štajerc v svojo klet. Juhej, juhej, žlahtno blago zdaj boš mi žulje celilo.

Oh, Bog te živi, ljubi brat, da bi ga pila še mnogokrat. Juhej, juhej, radujmo se, to so navade štajerske.

Oh ti dežela Štajerska, ti bodi vedno blažena. Juhej, juhej, tudi zanaprej, o mili Bog, na nas poglej.

Ko bo pesem končana, bodo Štajerke vesele, Kranjc pa zadovoljni. In pozabili ne bomo lepih običajev, saj stari so najlepší. Na Martinovo nedeljo se bom spomnil na vse vesele Štajerce. Veseli bodite Štajerci, zadovoljni bodimo mi Kranjci.

A. Ferfolia.

Važna seja Baragovcev

Cleveland, O. — Ker podpor na organizacija Katoliških borištarjev nima svojega slovenskega glasila, zato se naš Dvor Baraga št. 1317 že od svojega obstoja poslužuje uglednega lista "Ameriška Domovina" za svoje društvene objave.

Vsi člani tega društva so vsledno vabljeni na prihodnjo četrtletno sejo, vršečo se v petek dne 21. oktobra zvečer v navadni dvorani. Pridite točno ob 7:30. Na tej seji bo prečitan obširen zapisnik zadnje glavne seje z več važnimi točkami pravil, katere so že stopile v veljavo. Dalje bo zaprisega novega odbora; po seji pa sledi družabna zabava s prostim okrepčilom za grlo in želodec. Po seji, ki ne bo trajala dolgo, se bomo tudi lahko kratkočasili z igranjem na karte.

Naš sosed in sobrat Fr. Zakrajšek, slovenski pogrebni nam bo preskrbel 12 igralnih miz ter stole, kjer bomo lahko klicali kralja, igrali "66," ali kaj drugega. Pridite torej polnoštevilno, boste videli, da bo prijetna zabava po seji. Vsak bo lahko tudi skadil fino cigaro na zdravje novega odbora. Naš društveni govornik (speaker) ima nekaj kratkočasnih na programu in naš znani provijantni mojster br. Jakob Krizman, bo pa pripeljal zopet svojega "nigra" v zborovalno dvorano. Pravi, da je sedanj njegov "boarder" zelo razjurljiv, torej bomo morali biti previdni, da koga preveč v dobro voljo ne spravi. Plesa seveda ne bo, ker ne trpimo ženskega spola v naši dvorani.

Na tej seji bomo imeli nekaj novega. Eden izmed navzočih članov bo dobil \$1 v gotovini zato, ker je prišel na sejo, drugi pa 50c; to se bo vršilo v bodoče na vsaki seji. Torej kdor se hoče zastoj dobro zabavati in poleg tega nesti domov še kako društveno nagrado, naj pride na prihodnjo sejo.

Odbor.

Dostavek: Kdor ima doma kake že rabljene igralne karte, naj jih prinese seboj, da nam jih ne zmanjka. Ker so slabi časi, ne bomo igrali za denar, ampak za fiziološko užgalice.

Gandhi je radi posta ohromel

London, 18. oktobra. Prijatelji znanega indijskega voditelja Gandhija poročajo, da je Gandhi ohromel in pripisujejo to ohromelost njegovemu zadnjemu prostovoljnemu postu. Vlada se trudi, da se vest o tej bolezni ne bi razširila med pristaši Gandhija.

Thomas bo baje dobil tri milijone glasov

New York, 18. oktobra. Odbor, ki vodi kampanjo za izvolitev Norman Thomasa predsednikom, je izjavil, da bo Thomas letos dobil tri milijone glasov. In to ni protesten glas, pravijo socialisti, pač pa glasovi volivcev iz prepričanja. Thomas bo pred volitvami obiskal še 14 držav, kjer bo govoril.

Roparji odnesli \$9,000 banki v Ohio

Lodi, Ohio, 18. oktobra. Dva roparja sta prišla v poslopje tukajšnje State banke, kjer sta ustraževala tri bančne uslužbenke in pobegnili z \$9,000.00.

25,000 ljudi na pogrebu za ubitim premogarjem

Taylorville, Illinois, 18. oktobra. 25,000 premogarjev in njih prijateljev se je večeraj udeležilo pogreba za ubitim Andrew Ganes, premogarjem, ki je bil ustreljen po državni milici. Procesija za krsto je bila 15 milj. dolga. Država je poslala na lice mesta 5,000 milicarjev, toda do izgrediv ni prišlo.

Dnevna vprašanja

1. Koliko oseb prevozi ameriški zrakoplovi povprečno v enem letu?
2. Kako slano je morje?
3. Koliko časa vzame, da se ledenik v morju stopi?
4. Katera so največja mesta v Ameriki po prostornini?
5. Na kateri železniški postaji je dnevno največ prometa?
6. Kdaj so začeli dobivati električno silo iz Niagarskih slapov?
7. Koliko besed ima angleški jezik?
8. Kateri je najvišji ognjenik na svetu?
9. Kateri otok se imenuje "otok potopljenih ladij?"
10. Jakšen kovan denar ima Jugoslavija?

Odgovori na vprašanja

1. Nekaj nad en milijon potnikov se vozi letno v ameriških potniških zrakoplovih.
2. Kot so znanstveniki izračunali se nahaja v vsakih 100 funtih morske vode približno tri funti in pol soli.
3. Ledeniki v morju vztrajajo dalj ali manj časa, kar je odvisno od njih sestave in velikosti. Znanstveniki trdijo, da morski ledeniki vztrajajo tudi do 200 let, predno se stopijo.
4. Los Angeles, New York City, Chicago in New Orleans.
5. Na Times Square postaji podzemeljske železnice v New Yorku, kjer prihaja dnevno in tudi odhaja nad 500,000 potnikov.
6. Leta 1895.
7. Nad 600,000.
8. Najvišji ognjenik na svetu je Sahama v republiki Boliviji, Južna Amerika. Je 21,000 čevljev visok.
9. Sable Island, blizu obrežja Nove Fundlandije. Tam se razbije največ ladij.
10. Novec po 10, 20 in 50 dinarjev.

Če verjamete al' pa ne.

Sedaj že zvonijo kandidatje na ušesa volivcem in obljubljajo pohane piške in ohajčana. Vsak trdi, da če bo on izvoljen, da bo v dveh urah odpravljena brezposelnost in če že ne v dveh urah, v treh pa čisto gotovo. Ampak noben kandidat nam ne prinese kakega konkretnega dokaza, da bo brezposelnost res odpravljena v tako kratkem času. Če jim hočemo verjeti, jim moramo verjeti na njih obljubo, kot smo verjeli pred štirimi leti. Ampak če bi kak kandidat nekaj takega povedal, kot imam jaz v mislih, da bi se odpravilo brezposelnost, potem bi bila pa druga.

Torej kako bi se dala odpraviti brezposelnost, oziroma, kaj bi se napravilo, da bi bil takoj ves svet zaposlen?

Poslušajte! Če bi spravili vse moške, kar jih je na svetu, na velik otok in vse ženske, kar jih spada v kategorijo ženskega spola, na drugi otok, bi brezposelnost v trenutku minila.

Aha, pa ne veste zakaj! Čakajte, vam bom povedal. Če bi bili vsi moški na enem otoku in ženske na drugem, bi vsi moški takoj začeli delati čolne in barke, da bi se peljali ženskam v vsi brezposelnosti bi bila v kraju.

Pa recite, če ni res. Meni se ta ideja jako dopade in mi je strašno žal, da mi je šele v pondeljek jutraj v glavo padla. Če bi se mi bilo posvetilo še v soboto, bi bil idejo povedal našemu Hooverju, ki bi jo bil gotovo v soboto porabil v svojem kampanjskem govoru.

Se reče, res bi bilo malo sitno sortirati ženske od moških, da bi se jih poslalo na ta dva otoka, ker se danes dostikrat res ne ve kdo je mandel in kdo je babca, pa bi se že kako napravilo, saj bi šlo za veliko stvar — za odpravo brezposelnosti.

Žagar Andrej je mi eno povedal, ki je baje resnična, ker mi je ni povedal na pondeljek, ko ima človek fantazije. Pripovedoval mi je o tenoristu pri društvu Zvon, poznanem in na vse viže priljubljenem rojaku in fest fantu Mike Plutu. Andrej mi je povedal, da je Mike nekdo, ko je bil ravno razpoložen tako zapel, da se je kar stena v dvorani na ven upognila.

"Ni h... ." sem se začudil na vsa usta. "Kaj ste pa potem napravili s steno?" "Kaj smo napravili?" Nič. Mike jo je sam popravil.

"Kako, ali jo je popravlil in novo sezidal?" vprašujem nadalje, ker poznam Miketa in tudi vem koliko se razume na zidarstvo pripravo.

"Ne, ni je popravlil in tudi ne novo sezidal. Ko smo ga v roke vzeli in mu pokazali, kaj je napravil, je samo rekel:

"Kaj bo to. To ni nič. Kar malo počakajte, bomo tako popravili." Pa je šel ven in zunaj ob steni še enkrat zapel, pa se je stena nazaj zravnila."

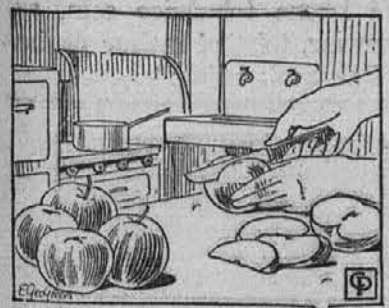
Na to se pije!

Abe Goldenzweig, ki je imel, mimogrede rečeno, zelo grdo ženo, je rekel svojemu prijatelju Moricu Roženkrancu:

"Morice moj ljubi! Jaz bi rad prišel do kakega denarja. Najboljše se mi zdi, če bi napovedal konkurz. Ampak to je nevarna stvar, ker bi me lahko zaprli. Kaj praviš, kako bi bilo, če bi se delal, da sem nekoliko prismojen, potem mi ne bi mogli nič. Toda kako pa naj napravim, da bodo ljudje mislili, da v moji glavi ni vse v redu?"

Moric malo pomisli, pa reče: "Tvoje staro enkrat poljubi na javnem prostoru, pa boš takoj imel dokaz na roki."

Za naše gospodinje

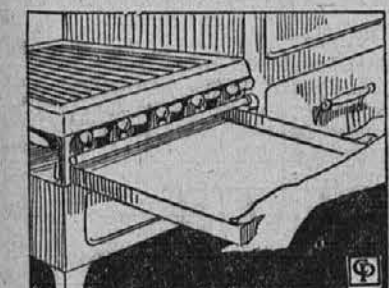
Ne lupite jabolč, kadar hočete napraviti jabolčno omako. Razrežite jih in dajte jih kuhati, dokler so mehka. Potem jih stisnite na rešet, osladite in kuhajte, da zavrejo. Na ta način ohranijo jabolka vso hranilno vrednost.

Gospodinja, ki mora poleg hišnega dela opravljati še kako drugo delo, bodisi v tovarni ali drugod, naj bi se vsedla vsak petek večer k mizi in si spisala jedilni list za ves prihodnji teden. V soboto naj nakupi, če je mogoče, za ves teden naprej in si bo tako prihranila mnogo vsakdanjih skrbi.

Perilo, katerega ste oškrobali, vzemite s sušilne vrvice prej, predno je docela suho. Tako vam ga ni treba škrofiti z vodo, kadar ga likate in se raje lika.

Skrbite vedno za to, da s plošče pod vašim štedilnikom redno očistite razne smeti, ožgane vžigalice in drugo.

Ne pometajte z metlo, ki je že močno obrabljena. Slabo, obrabljeno orodje nikoli ne opravi dela dobro.

Kam gre denar?

Washington, 18. oktobra. Tu so zopet doživeli precejšen političen škandal, ko je prišlo na dan, da je pomožni tajnik mornarice, Jahneke, najel že 22. julija nekoga mladega časnika, kateremu je dal naslov "pomožni cilj vili pomočnik pomožnega mornariškega tajnika. Dotični častnikar se piše Sam Jones, je star 29 let, in družega dela nima, kot da piše politične govore za mornariškega tajnika Jahneke, ki vodi okoli po deželi in govori za Hooverja in napada Roosevelta. Jahneke sam ne zna napraviti govore, zato mu jih piše Jones, ki vleče \$6,500.00, ali več kot dobičkar rearing admirala. Ko so zavodo odkrili, je nastal strašen vršič in protest, češ, da se Hooverja zagovarja po deželi z davčnim denarjem.

POZIV!

Cleveland, O. — Svetovna kriza, ki je zadela tudi Ameriko, se nadaljuje in ni ga nobenega znaka, da bi se tako kmalu minula. Meščanski, kapitalistični politiki se trudijo in obljubujejo povratek normalnih časov že skozi tri leta. Mi pa vemo, da se razmere vsak dan poslabšujejo in da je nakupovalna moč delavnega ljudstva vedno manjša.

Prižadeti so vsi sloji — izven velikih kapitalistov, kateri še vedno dobijo nove trike z koruptno manipulacijo si prisvajajo narodno bogatstvo.

Nad dvanajst milijonov brezposelnih v tej deželi trpi pomanjkanje in bedo in drugi milijeni so na poti, da jih zadene ista usoda. Farmarji, kot mali trgovci propadajo; delavci, ki so leta in leta varčevali, si postavili svoje lastne domove, — so jih izgubili ali so pa vsak dan v skrbah, da se jih izžene iz njih domov. Drugi zopet so — ali zgubili svoje prihranke v propadlih bankah ali v večletnem nezaluzku porabili iste.

Nahajamo se v času, ko si bo ameriško ljudstvo volilo zveznega predsednika in v več državah guvernere, zvezne senatorje, kongresmane in druge zastopnike. Političarji obeh starih strank, republikanci kot demokratje, se borijo za svoje služke in obljubujejo državljantom vse mogoče izboljšave, katere ostanejo — seveda — samo obljube, s katerimi zavajajo ljudstvo. Njih programi ne vsebujejo nič, kar bi moglo izveči voz iz blata kapitalističnega gospodarstva. V teh kritičnih časih ima edino socialistična stranka program, oziroma načrt, potom katerega bi se zamogo urediti obstoječe razmere brez večjega trpljenja.

Socialistična stranka je postavila svojega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, to sta — Norman Thomas in James Maurer, sposobna, iskrena in izkušena borca v delavskem gibanju. Poleg tega je stranka postavila v 44 državah Unije svojo listo drugih kandidatov soc. stranke. Torej, nudi se nam prilika z glasovnico protestirati proti obstoječim razmeram; zgraditi močno

BREZPOSELNO ZAVAROVANJE IN STAROSTNA PODPORA

—Cleveland, O. — Dnevno se porajajo vprašanja: ali se bo doseglo starostno zavarovanje in brezposelno zavarovalnino? Vprašanje je jako vitalnega pomena in ga eden lahko odgovori z da, drugi z ne. Kdor trdi, da je nemogoče kaj doseči pod današnjim sistemom, je zagovornik današnjega sistema ter je sam pripravljen delovati proti, ker po njegovem naziranju morajo biti izkoriščevalci in izkoriščanci, drugače bi svet propadel.

Če pa rečemo, da se da doseči, ni to samo zatiranje ali kaka trma, ampak je tudi resnica. Gotovo, dokler se bo za stvar zanimalo samo malo število ljudi, je to nemogoče in dokler bo 10% ljudi gospodarijo ostalim 90%, tako dolgo tudi ne. Današnja metoda prepredavanja in reševanja brezposelnega problema in delavcu potrebnih zakonov, je psovka, katere se prepogosto sliši, namreč, da so se delavci preobdajali, da so postali nevaležni, vrhu tega pa še radikalni, socialisti, komunisti in kaj še vse.

Ali nam je mogoče doseči brezposelno zavarovanje po sedanjih postavah in po predstavniki? Kjer koli imamo postavstvo, da lahko iniciativno, tam se tudi lahko sprejmejo postavke, kakršne si narod želi. Seveda, za to je treba ogromnega agitiranja in pojasnjevanja. Treba je tudi ogromne organizacije, da to delo vrši.

Ali so nam v stanu demokratje dati brezposelno zavarova-

opozicijo, s katero bodo morali kapitalisti računati. V krajih, kjer se je socialistično gibanje že utrdilo in ukoreninilo, smejo tudi že računati na uspehe.

Socializem — zamisel popolnejše človeške družbe, mlad, pred nedavnim Amerikancem skoro nepoznan in potem meščanskega časopisja obsodovržen, je tudi v tej deželi pričel dobivati tla in gotovo je, da bo tudi tukaj, kot po celem svetu, dobil svoj zamah in izvršil svoj zgodovinski nalog, — drugega izhoda itak ni.

Kampanski odbor soc. kluba št. 27 J.S.Z. v Clevelandu, kot del Ameriške soc. stranke — pozivlja vse rojake Slovence, Hrvatke in Srbe in to kot ročne in umske delavce, profesionalne obrtnike, farmarje in trgovce, moške kot ženske, da gredo 8. novembra na volišče in oddajo svoje glasove socialističnim kandidatom in stem store svojo sveto dolžnost napram samemu sebi, svojemu bližnjemu in svojim potomcem in zaeno preprečijo val fašizma, kateri tudi v tej deželi dviga svojo glavo.

Ni nam treba tukaj opisovati terorizem in trpljenje, katerega je deležno ljudstvo v Italiji pod fašizmom, znano vam je. Tujezemci bi bili v tej deželi še posebno prizadeti, zatirani in preganjani. Mi vsi vemo, da so se svoj čas pojavljale org. n. pr. Ku Klux Klan, ki so postopale skrajno surovo napram organiziranemu delavstvu. Kaj dela kapitalizem z črnci na jugu in z delavci, ki se bojujejo v štrajkih za svoje pravice.

Pozivljamo vas, da se otreseste vseh predsodkov, kateri so vam bili vcepljeni proti socializmu od ene ali druge strani, in glasujete pri prihodnjih volitvah za socialistične kandidata. Vabimo vas tudi, da postanete član socialistične stranke in pristopite h kakemu Slov. soc. klubu, katerih je sedaj šest v Clevelandu — ali pa k angleško govoreči postojanki in stem postanete aktiven bojevnik v vrstah Unije svojo listo drugih kandidatov soc. stranke. Torej, nudi se nam prilika z glasovnico protestirati proti obstoječim razmeram; zgraditi močno

Kampanski odbor kluba št. 27 J.S.Z.

nje? So in tudi sprejeli bodo zakon za brezposelno zavarovanje ter starostno pokojnino, ako bo dovolj velika zahteva od zadej. Kakšna? Enotavno: čim manj bodo mogli, to pa iz razlogov, katerih ni potrebno tukaj povdarjati, ker jih menda vsak že sam ve.

Ali nam bodo republikanci zmožni dati to? Ravno tako kot demokratje. Ali so nam socialisti ali komunisti možni dati brezposelno zavarovanje in starostno pokojnino? Kako neki, ko pa nič nimajo ter se bojujejo zato, da bi vam nekaj dali. Nič nimajo, to pa zato, ker jih glodajo ravno iste pijačice kot vas in so delavci kot vi.

Od kje naj torej pričakujemo, da bomo kaj dobili? Od nas samih. ORGANIZIRAJMO SE ter zahtevamo, ne glede kdo je na krmlu in katera stranka je zmaga. Ni potreba, da smo radikalci, ako zahtevamo to, kar nam je po naravnih zakonih določeno in to je ŽIVLJENJE in pravica do življenja. In če rečem, da se organizirajmo, s tem ne mislim samo Slovence in Jugoslovane, ampak vsi skupaj in uspeh nam je zagotovljeno, to še ni dovolj, ako se nje.

Prej rečeno, da se organizirajmo, opusti organizacijo, če ni pri prvem nastopu dosežen cilj, kot se to običajno dogaja ter pustimo stvar v nemar. Ko se pa zopet pojavi potreba, je treba pa vse iznova pričeti. In druga resnica je: ko bi imeli toli-

P. M. Lauman—Rand Bigot:

SKRIVNOSTNA SNOV

ROMAN

Nemčija pa je bila silno razočarana v svojem upanju in to radi malenkostnega slučaja: Radziš-raki niso prejeli brezžične brzjavke vsled neumnosti uradnika, ki jo je oddal. Uporabil je namreč za oddajo male valove, mesto da bi se poslužil valov večje sile.

Naslednji dan je prejel von Hebert drugo povelje, ki mu je ukazalo, da naj bo še isti večer ob 18:30 uri v Stettinu ob Odri. Brzjavka se je končala s stavkom: "Naša prisotnost vam bo razodeta."

Ko je predsednik Reicha prejel to skrivnostno vest, je menil, da so dobili Radzišraki privoljenje Nemčije in odločil se je, da se odpelje na sestanek.

Ko sta ob 18. uri 30. min. predsednik in en minister, ki sta dospela incognito, čakala v mestni hiši na razvoj dogodkov, so se ti začeli vršiti na čisto nepričakovan način.

Zemlja je stresel neke vrste potres, tako da so se poslopja zazibala na temeljih. Ta prva prikazen je trajala samo trenutek. Potem pa je nastala strašna eksplozija.

Velikanski plamen, iz katerega se je črno zakadilo, se je dvignil proti nebu na mestu, kjer se je nekaj minut prej pokazal čudne vrste oblak. Zračni pritisk je bil tako izredno silen, da so se stekla vseh hiš razdrobila. Predsednika in njegovega ministra je vrglo v kot salona, v katerem sta čakala. Kosi kremenja so padali na vse strani in ubili in ranili mnogo ljudi. Prvi eksploziji je sledilo več drugih. Vsa velika poslopja in tovarne, v katerih so Nemci na skrivaj izdelovali orožje in strelivo, so zletele druga za drugo v zrak.

To je prekašalo vse, kar bi si bila mogla predstavljati človeška domišljija. Zalost in obup sta zagrnila mesto. K sreči so nastale eksplozije malo pozneje, ko so delavci zapustili tovarne. Vendar je bilo nad tisoč žrtev med osobjem tovarnih in ljudmi na cestah.

Predsednik in minister sta se v naglici vrnila v Berlin, potem ko sta obiskala mesta nesreč.

ko dobrih organizatorjev, kot imamo razdiračev in bi s tako vnmemo delovali za, kot delujejo proti, bi že zdavnej imeli stvari, za katere se danes bojujemo.

Prepričan sem, da se bo dobil kdo, ki bo to čital in rekel, da samo socialisti in komunisti zahtevajo brezposelno zavarovalnino, ter jim očital lenobo, zanikrnost in druge take podobne reči, kot da so samo ti lačni in brez zaslužka. Toda statistika pove še nekaj drugega, namreč, da so ljudje, kateri nimajo niti najmanj pojma o socializmu ali komunizmu, ravno tako prizadeti. Še celo tisti, ki dnevno hodijo v cerkev prosit za vsakdanji kruh.

S predbacivanjem, da se ne da doseči ničesar in ničesar ne bomo dosegli, dokler se bomo posluževali take taktike. VSI SMO POTREBNI, je torej naša naloga skupno se bojevati, da dosežemo to, kar nam gre po naravnih zakonih.

Dajte nam delo in nočemo brezposelne zavarovalnine! Ako nimate dela, dajte nam sredstva, da se ohranimo pri življenju.

Pripomba: Ne pozabite, da se vrši zborovanje Jugoslovanske sekcije za brezposelno zavarovanje 28. oktobra v SND, 6417 St. Clair Ave. ob osmih zvečer v dvorani št. 2, novo poslopje. Javni shod se vrši pa 2. novembra v domovem avditoriju, kjer bodo nastopili razni govorniki.

J. F. Terbižan.

Potres ne bi bili imeli hušjih posledic. Nagla anketa, ki sta jo odgovarila sama, ni mogla ničesar dognati o vzrokih eksplozij.

Ljudje, katere so spraševali, so enoglasno izjavili, da se je kmalu po 18. uri temperatura na izreden način nenadoma dvignila. Ena prič je pripovedovala, da je hotela pobrati orodje, ki je ležalo na zemlji. Toda kovina je kar žarela od vročine, bolj kakor če bi cel poletni dan ležala na soncu, tako je moral orodje spustiti.

Pravili so, da se je najprvo raznesel gazometer in ta eksplozija je pa povzročila ostale.

"Vsed te eksplozije," tako se je glasil konec poročila, "in vsled prisotnosti žgočega žarka — kajti mislilo se je, da gre za skrivnostne žarek — so poginile vse rastline na širino petih kvadratnih kilometrov.

Spustili so nov marconigram, ki je sestajal samo iz dveh besed: "Nemčija sprejme."

In še isti večer je plačala Nemčija, kot Francija, katero je zasmehovala v isti zadevi, "češ da je to največja strahopetnost, ki je sploh kdaj bila," in kot Italija, ki jo je bolj ali manj iskreno pomilovala, zahtevano vsoto sto milijonov zlatih mark in jih predala pod enakimi pogoji, kot sta Francija in Italija plačali svojo vsoto.

Escander se je vrnil v Pariz. Razlagal je čitateljem živahno in slikovito, kot je znal edino le on, strašne dogodke, ki jih je videl, in dodal raznim razlagam še svojo lastno, toda ni razjasnil skrivnosti, ki je ustrašovala svet in radi katere so vsi ljudje živeli v grozi.

IV. Jezero, ki vre

Mir ni trajal več kot dva meseca.

Nekega večera je zvedelo človeštvo, da so prišle na vrsto Zedinjene države; ker pa je menda banditom zrastle pogum, ali pa so morda upoštevali plačilno možnost posameznih držav, so to pot zahtevali sto milijonov dolarjev.

Washingtonska vlada pa ni klonila glave. Orel, ki plava sredi zvezdnatega neba, ni mogel trpeti take razžalitve. Vlada je tako ponižajoče zahtevalo na kratko odklonila in ameriško časopisje ji je ploskalo.

Na stavljeni rok je odgovorila z odločnim korakom. Povsod so se organizirale prostovoljske čete; vojno brodovje je jurilo po morjih in opazovalo nebo in vodo; povsod so nastavili obrambne topove zoper zrakoplove in torpedne rakete, kajti bilo je gotovo, da prihaja nevarnost iz neba. Razen tega so se pa znanstveniki in inženirji sestali v dveh kongresih, da si izmenjajo svoje ideje o najboljših sredstvih za pobijanje zla. Vse to se je sklenilo in izvršilo v štiriindvajsetih urah. To pot pa je ultimatum depušal pred definitivnim odgovorom rok treh dni.

Naslednji dan sta se kongres znanstvenikov in kongres inženirjev sama razpustila, ker sta spoznala, da se pri sedanjem stanju znanosti ne da premagati neviden sovražnik, ki mu je na razpolago skrivnostno orožje. To je bil prvi polom; od prvih politikov, finančnikov, veletrgovcev v Chicagu, Washingtonu in New Yorku pa do zadnjega cow-voja v arkanskih pustinjah so vsi smatrali to slabost za poraz. Ostal je pa še boj in tu Zedinjene države še niso bile premagane.

Prvič so se pojavili Radzišraki v Georgiji, severno Atlante. Tu so bili Američani postavili dve bateriji dalekostrelnih topov in postajo za torpedne rakete.

Petdeset let pred dnevom, ko se je odigral napad, so inženirji sezidali preko reke ogromen jez, zares velikansko delo, ki je ustvarilo prostrano umetno jezero. Od tega jezera so izhajali kanali, ki so namakali deželo in tako je bilo izpremenjenih več milijonov hektarjev v rodovitno zemljo.

Tretji dan opoldne — iz česar se da sklepati, da so gospodarji mraza in ognja videli, kar se go-

di na zemlji in se s tem okoristili — sta obe bateriji, čeravno sta bili skriti, in zaloga torpednih raket zleteli v zrak; in vendar ni bilo videti drugega kot malo črno točko na nebu. Može, ki bi bili morali streljati s tem orožjem, so bili ubiti. Tedaj pa se je mala črna točka na nebu povečala, nastala je huda vročina in tem bolj naraščala, čim bolj se je oblak večal. Takoj je začela delovati radiotelegrafija, telefon in celo brzjav, stari način javljanja. Iz Washingtona so nemudoma poslali vojaške zrakoplove najmočnejše vrste.

Oblak se je bil spustil navzdol, hitel malo naprej in se ustavil ravno nad jezerom. Bilo je okoli druge ure.

Preplašeno prebivalstvo je najprej poskrbelo za svojo varnost: redke kleti so zavzeli z napadom, najodločnejši so si priborili mesto z revolverjem in nožem. Nekateri so zbežali po železnici, drugi pa z avtomobili ali celo na konjih.

Na neki cesti je gologlav pastir v dolgi črni sukni skušal zadržati bežečo množico. Govoril je v imenu Boga Maščevalca, ki so ga utrudili grehu sveta in naznanjal je njegov konec. Pripovedoval je, naj vsakdo gre v sebe in se pokorava božjim božjim zakonom. Včasih je njegov glas obvladoval šum množice:

"Gospod Bog se je utrudil! Njegova kazen pada na svet. Gadji rod bo poginil. Naj bo ime Najvišjega česeno v njegovi jezi! Vi pa, množica grešnikov z zamisenimi ušesi, idite vase. Trkajte si na prsi in padite na kolena, mestu da bežite, da si rešite svoje žalostno življenje, ki ga bo enkrat le dohitela njegova jeza. Čas je pretekel! Čas je pretekel!"

(Dalje prihodnjič.)

DNEVNE VESTI

Nove vrste rop

Iz Akrona se poroča, da so štirje banditi tam večeraj na javni cesti zajeli truck, ki je vozil avto obroč iz Akrona v Chicagu. Kolesa so bila vredna \$10,000. Banditi so oba voznika privezali ob drevesa ob cesti in enako so storila tudi z dvema farmarjema, ki sta prišla na pomoč. Banditi so odpeljali s trukom neznan kam.

Listnina uredništva

Naročnik. Socialistični kandidat Norman Thomas je dobil pri volitvah leta 1928 nekako 250,000 glasov, komunistični kandidat pa 33,000. Vseh glasov je pa bilo 36,000,000.

Obsojeni policist

Policist Walter Wingate je bil odpuščen iz službe, ker je skušal dobiti od nekega butlegerja denar, da bi molčal, ker prodaja žganje.

Nečje iz sodnije

Iz Toledo, Ohio, se poroča, da se je večeraj na tamojšnji sodnji sešlo kakih 500 komunistov. Zvečer ob 8. uri, ko bi morali sodni zapreti, so bili komunisti pozvani, da odidejo, toda so ostali. Prišlo je 50 policistov, ki so začeli komuniste poganjati iz poslopja, in prišlo je do velikega tepeža. 12 oseb je dobilo močne poškodbe, več policistov, dočim so aretirali kakih 10 oseb. Ko je bila nesreča gotova, so komunisti odšli.

Znižana zavarovalnina

Kmalu potem, ko je župan Miller nastopil svoj urad, je dal upeljati preiskavo glede zavarovalnine proti ognju, kar se tiče mestnih poslopj. Ta preiskava je sedaj končana in se je dognalo, da je mesto za nekoliko dva milijona dolarjev bilo preveč zavarovano. Župan je nemudoma odpovedal zavarovalnino. Mesto si bo letno prihranilo \$8,000.

Politični shodi

Nič manj kot 89 političnih shodov, demokratičnih, republikanskih, socialističnih in drugih se vrši nocoj v mestu.

* Romunski kabinet je večeraj zopet resigniral.

Obesil se v zaporu

Iz Columbusa se poroča, da se je v ondodnih zaporih obesil Clevelandčan John Polecevic, 38 let star, ki je dobil zapor od 1 do 20 let, ker je kradel avtomobile. Obesil se je z obvezo, s katero je imel prst zavezan. Družina Polecevice, ki stanuje na 7916 Marble Ave., šteje poleg žene štiri sinove in štiri hčere.

MALI OGLASI

Iz urada

društva Združene Slovence št. 23 SDZ se prosi članice, da se gotovo udeležijo seje v četrtek večer. To pot se seja vrši v spodnji dvorani S. D. Doma. Na seji bo podano poročilo za zadnje tri mesece. Vaša dolžnost je torej, da ste vse navzoče. Po seji se vrši prosta zabava in ples. Povabite k tej prireditvi tudi svoje može, da se boste lahko s kom zavrteli. Posebno so prošene tiste članice, ki pridete le enkrat na leto na sejo, da ste navzoče. Ni dovolj, da plačujete svoj asessment za organizacijo, dolžnost vaša je tudi, da ste sicer aktivne za vaše društvo, odnosno za organizacijo. S sestrskim pozdravom — Mary Durn, tajnica.

Zahvala

Tem potom se želim zahvaliti vsem posetnikom naše zabave, ki se je vršila 9. septembra. Ne moreva najti dovolj besed, s katerimi bi se zahvalila za podarjeno krasno darilo — oprema za spalnico. Kako sva bila preseščena, ko sva zagledala poleg številnih avtomobilov tudi veliki Grdinov truck. Kako se človek počuti ob takem času, ve samo tisti, ki je to doživel.

Pozabiti pa ne smemo naših pridnih kuharic, Mrs. Zobec, Mrs. Otoničar, ki so se prav pridno vrtele okoli farmarske peč. Prav lepa hvala tudi vsem onim, ki so na en ali drugi način pomagali, da se je zabava čim bolje izvršila. Ker nama niso znana imena vseh udeležencev, se vam vsem skupaj na tem mestu prav lepo zahvaliva, vsem in vsakemu posebej, ki ste na en ali drugi način kaj pomagali. Dan 9. septembra pa nam bo ostal za vedno v spominu. Naša hvaležna

Joe in Mary Škof,
R.F.D. Box 130,
Painesville, Ohio.

Stanovanje

se da v najem, pet sob in garaža. Stanovanje se nahaja na 1219 Addison Road. Vprašajte na 6424 Spilker Ave. (247)

Naznanilo

Členicam društva sv. Neže, št. 139 C. K. of O. naznanjam, da se vrši mesečna seja v sredo in ker so važne točke na programu za rešit, so članice prošene, da se udeležijo v polnem številu. Po seji bo malo zabave in ne bo nobeni žal, če se udeleži te seje. — Frances Rus, tajnica, 1215 E. 71st St. (245)

V najem

se odda hiša, ima štiri sobe, kopalnice in furnez. Hiša se nahaja na 816 E. 237th St., Euclid. Pozve se na 1285 Addison Road. (245)

Stanovanje

obstoječe iz štirih sob, se odda poceni. Vprašajte na 1297 E. 55th St. (246)

Gasolinska postaja

naprodaj, zelo poceni, v slovenski naselbini. Lepa prilika za Slovence ali Hrvat. Vpraša se pri gospodarju na 15808 Waterloo Rd. (247)

Čedna front soba

se odda poštenemu fantu, s hrano ali brez; jako poceni. Vprašajte na 6421 Varian Ave. (med St. Clair in Superior.) (W. 257)

V najem

se da stanovanje, obstoječe iz štirih, čednih sob, zgorej. Stanovanje je na 1238 E. 71st St. V stanovanju je kopalnica, podstrešje, velika klet in pralna prava. Jako poceni. Tudi garaža, ako jo hočete. Vprašajte na 6211 Carl Ave. (Oct. 17. 19. 21.)

ARNOLD ZWEIG:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" prestavlja M. U.

"Zakaj naj bi bili tedaj omahljivi?" je vpraševal Berglechner. "Ljudem, kakršni smo mi, in, ki so si že neštetokrat brisali raz pas kri svojega bližnjika, in, ki tudi že češče niso vedeli, dali imajo še svoje noge, pač vaš zavod tu ne more ugažati, vi pisarniški smrdljivci. Kaj pa misliš, kaj bomo počeli, kadar bomo slokli nekega dne te naše suknjice, seveda, če bomo živeli dotlej? Povej mi, prijatelj. Za delo, ki smo ga nekdanj imeli, gotovo ne bomo več. Nekoliko preveč smo zrastle od tedaj. Nu, da pa kaj nas to briga! Točno ob dveh tedaj vam bom poslal enega narednika, enega korporala in petnajst mož. Resnici na ljubo, ste vsi strašni norci, da se spuščate v take stroške. Jaz imam tu mal pihalnik," pri tem se je potipal za samokres, ki mu je visel na pasu, "ki bi zvrtil človeku v glavo dve tako lepi luknjici — nu, da, seveda, pač naj bo kakor sa mi hočete!"

Ob devetih zjutraj je že bila vspostavljena zveza s vzhodnim poveljstvom. Najprej je delovala samo ena napeljava, nato pa so bile tudi druge počasi popravljene. Seveda je bila edina zveza najprej zasedena docela s pogovori poročevalske sekcije in operacijskega štaba. Medtem ko je major Grassnick telefoniiral najnujnejša poročila v Brest-Litovsk, je vstopil generalov adjutant ter hotel vedeti, dali je njega ekselencija sporočil kaj važnega za divizijsko sodišče. Major Grassnick se je takoj uljudno informiral, a prejel negativno odgovor. Ekselencija ni naročil ničesar, pač pa je nadaljeval svoje potovanje. Nato je nadporočnik Winfried vsekakor izrazil svoje začudenje in mirno zapustil sobo. Ko pa je bil zunaj, se je naslonil na steno in si obrišal pot raz čelo. "Moj Bog," je vzdihnil in ponovil ti dve tako priprosti, a tako pomembni besedi, "kaj se je moglo zgoditi? 'Kaj naj stori? Resnica je bila, da je bilo dokaj sredstev, s katerimi bi lahko preprečil pot dveh vrstama moštva, med katerimi je korakal na morišče obsojenec. Lahko bi jih nenadoma dotekel, ter jih premotil z napačno brzojavko. Vedel pa je, da se v kaj takega ne sme spuščati. 'Ubogi človek,' je mislil, 'uboga Nemčija' — in poklical je gospoda Wodriga ter mu naročil prinesiti steklenico žganja in kozarec. Nato je telefoniiral Posnanskemu ter ga prosil, naj pride takoj k njemu, da se dogovorita, ali hoče biti kak zastopnik sodišča pri izvršitvi obsodbe navzočen. In Posnansky je obljubil, da pride takoj.

Rusko vojaško pokopališče je bilo na zapadni strani Mervinske: nepregledna vrsta malih križev. Narednik Spierauga je uredil vse potrebno, da si bo lahko Bjušev izkopal svoj lasten grob. To je izgledalo kaj krvočno: vendar pa je imel narednik Spierauga dovolj skušnje, da je vedel, da izgleda marsikatera dobrota na prvi pogled krvoločna. Mar ne bi bilo strašneje sedeti in zmrzovati v celici ter čakati vse dotlej, ga nekdo potrkna na vrata. Na ta način pa je bil dodeljen obsojencu sprehod na pokopališče in nazaj, nekaj ročnega dela, tako da ni imel časa misliti na svojo nesrečo. In resnično, Griši ni bilo to opravilo neprijetno. Baš kakor si je pomiril trugo, baš tako mu je ugažala misel, da si bo pripravil svoje novo bivališče sam po lastni volji in okusu. Ker se je bil zjutraj korporal Sacht javil bolnim, sta ga spremljala dva druga vojaka, katera pa ni poznal. Kram-

pi in lopate so jih čakali pri pokopališču. Sneg, ki je nalahno pomrznil preko noči, se je pričel tajati. Solnce je predrl oblake ter jih gredo. In Griša je bil zadovoljen, ko je ugotovil, da je njegov grob baš ob poti, odstranjen od drugih. Nikakor ne bi hotel počivati med kako veliko skupino. Črnovojnik, ki so bili dodeljeni grobarski službi, sami Hamburgžani, so bili ne Spierauga jevo povelje, že pripravili prostor ter ga očistili snega. Voljno je pričel Griša delati. "Le počasi, le počasi," so godrnjali Hamburgžani, ko so videli, da hoče vzeti preveč prostora. Oni niso vedeli, da bo on sam prebivallec hiše, katere stene je sedaj zidaval, kajti nihče jim tega ni povedal, pa tudi so jim češče dodeljevali drugih ljudi, ki so jim pomagali pri kopanju grobov.

Oba stražnika, ki nista nikakor hotela zmrzovati tu, sta naslonila svoji puški na bližnji križ ter pričela Griši pomagati. Na vrhu je bila zemlja zmrznjena, trda, tako da so morali kopati s krampi. Par palcev pod površino, pa so zadeli kaj kmalu na mehko zemljo, najprej mokro, potem vlažno, a nato suho — tako da so lahko pričeli kopati s samimi lopatami. Griša je skrbno opazoval zemljo, čimbolj globoko so kopali: ilovica, nato črničkasta zemlja, peščena in zopet ilovica. Resnično, je pomislil, lep grob. Skrbeti mora, da ne bo ne prekretek, niti preozek. Svetlih, široko odprtih oči je gledal okolo sebe. Njegova ura je prišla. Krepko je zarinil lopato v zemljo, metal jo preko roba. Prijetna toplota se je zljila po njegovih udih. Slekli si je plašč, ga obesil preko dveh križev, nato pa zopet kopal globokeje in globokeje. Oba črnovojnika sta se medtem pogovarjala o svojem prihodnjem dopustu, ter o izgledih na skorajšnji mir, kateri so, kakor je izgledalo, vedno bolj izginjali. Tudi oba Hamburgžana sta vzela lopate v roke. V grobu pa ni bilo več prostora nego za štiri ljudi, da bi lahko kopali. Griša je bil kmalu do kolen v zemlji ter je kopal z odločnostjo, ki so jo stražniki smatrali za jezo, trpkost ali sovraštvo. V resnici pa ni bilo tako. Griša je kopal le z odločnostjo človeka, ki je sklenil, da bo svoje delo dobro izvršil. Grob je bil vedno globokejši, tako da že ni mogel Griša več metati zemlje tako ročno preko roba. Oba stražnika in pa Hamburgžana so zemljo odmetavali.

"Tale vaš Ruski pa kopa, da si je namazal vse sklepe z mastjo," je dejal črnovojnikoma eden Hamburgžanov.

Ko pa sta izvedela, za koga kopa Rus grob, sta kar zazijala. Starejšemu je skoro lopata padla iz rok. In od tega trenutka pa do podedenajstih sta imela oba Hamburgžana dovolj gradiva, da sta lahko neprestano z obema črnovojnikoma govorila.

3. POGLAVJE Oporoka

Delegat Rdečega križa, vitez reda sv. Janeza, neki gospod von Waggen, je bil slučajno na vzhodni fronti. Spremljal ga je nek podčastnik po imenu Mussner, ki je bil tako dalekoviden, da ni videl ničesar, kar ni bilo od njega oddaljeno vsaj par korakov. Oba sta vstopila v ordonančno sobo v spremstvu narednika Spierauga, da uredita zadevo Grišine zapuščine. Nek uradnik je prinesel v zapečatenem zavitku vse, kar so našli pri Griši ob času, ko je bil predan kommandaturi. Za trojnico pa je prišel še delegat švedskega Rdečega križa, profesor grof Ankerstrom, ki je bil prispel v Mervinsk dan

pred prihodom von Waggena z namenom, da se dogovori z ekselencio von Lychowim o nekih zelo važnih zadevah, ki so se tikale vojnih ujetnikov. Na vsak način bo Grišina zapuščina poslana v Vologdo preko švedske ga Rdečega križa ter izročena Ruskemu Rdečemu križu. Ankerstrom je bil prepričan, da bo s svojo navzočnostjo pri predaji Grišinih stvari, dobil vpogleda v resnično stanje ruskih vojnih ujetnikov v Nemčiji. Dolga misla je bila dovolj prostorna, da so lahko razložili po njej vse stvari, ki so bile v zavitku ter tudi one, ki jih je vseboval mal zabojček, katerega je baš tedaj prinesel iz Grišine celice korporal Schmielinsky. Sicer ni bilo na mestu, da je imel jetnik tak zabojček v svoji celici — a vendar so vsi molčali. Ankerstrom je pomislil ob pogledu na zabojček, da so pač postopali s tem jetnikom precej človeško. S svojimi prodajajočimi, modrimi očmi je gledal po ležiščih, kjer so spali vojaki. Narednik Spierauga je pogledal na uro: bila je šele ednajsta in dve minuti, a že je nekdo potrkal na vrata: vstopil je človek, ki je imel izreči svojo poslednjo voljo. Tolmač je pokazal Griši, kaj mu je storiti sedaj. Griša je prikimal ter se zazrl za trenutek v obraz tujega gospoda: ta obraz mu je ugažal.

Takoj pa je pojasnil narednik Spierauga, da bodo sedaj odprli njegov zavitek. Griša je poslednjič pogledal svojo uro, svojo busolo, svoj nož, nekaj aluminijastih prstanov, bronasti amulet, na katerem so bile vtisnjene štiri pobožne žene, ki so klečale pred Nebeškim otročičkom, srebrno veržico, Bjuševa bakreno identifikacijsko ploščico, svojo denarnico, male škarje, katere je bil naredil sam, brivno britev, tri lesene žlice, katere je izrezljal sam, obroček na katerem je bilo obešenih več priprav za čiščenje pipe in sedem medeninašnih gumbov, ki so bili nanizani na vrvici, in katere je hotel Griša vporabiti, da napravi iz njih prstene. Njegovo spodnje perilo, kose platna, s katerimi si je ovijal noge, dve srajci, dva para hlač, pipo, mehur za tobak, dva žigalnika, železen nož, vilice in žlico ter še več drugih malih predmetov so vzeli iz zabojčka. Ostalo svojo imovino je nosil na sebi, volnen telovnik, hlačni pas ter malo vrečko, katero je nosil okolo vratu.

Nato je pričel svoj imetek deliti. Odprl je usnjato denarnico: v njej je bilo šestinideset rubljev in šestnajst nemških mark. Iz male vrečke, katero je češče skrival v škornjih, je vzel dva zlatnika. Prišel je s tem, da je povedal, naj dobi to zlato Marfa Ivanovna, obenem pa tudi polovico papirnatega denarja, srebrno veržico in uro, katero je bil podedoval še uro, kakor nočem, da bi si ona kaj

germann je pisal in v vseobč tišini, je bilo slišati, kako drsa njegovo pero po papirju.

"Povejte ji," je dejal Griša mirno, "da sem mislil do zadnjega nanjo ter da pošiljam svoj blagoslov njej in mojemu malemu otroku ter sporočite ji moj pozdrav v ljubezni. Upam, da bo tudi ona name mislila ter da ne bo plačala maš za meno, kakor tudi naj ne daje nobenega denarja duhovnu, kajti jaz nimam na vesti nič več grehov, kakor jih ima vsak drug vojak. In če se bo zopet poročila, naj izbere takega moža, ki ne bo pretepjal moje male deklice, sicer ne bom imel miru pod zemljo ter se bom vrnil in bom stal v mraku pri peči, kakor sem to delal za svojih živih dni. Kasneje si bom slekel tudi volneni telovnik. Tudi tega naj dobi ona. Naj lepo skrbi za hišo. Ne sme je prodati. Če pa hoče kakega nasveta, naj nikar ne hodi k svojemu očetu, ki se žene vedno le za denarjem, pač pa naj se zateče k moji materi. V ostalem naj stori vse, kar je najboljša zanjo in za malo Jelisavjeto. Te gumbje naj da otroku, da se bo igral in naj mu pove, da jih je nekdanj nosil rje oče, ki jo je ljubil in ji pošilja svoj blagoslov. Ta sveti amulet mi je dala neka ženska in naj se ga njej zopet vrne. Vojaki jo vsi poznajo. Ime ji je Babka. Ni me čuval bogve kako, a tega ji nikar ne recite. Ni ga zdravila proti smrti. V začetku naj ga obesi nad otrokovo ležišče, potem pa naj pusti otroku, da bo storil z njim, kar se mu bo ljubilo. Ta papirnati denar, trideset rubljev in osem mark izročite Babki, ki leži bolna v bolnišnici in bo baš sedaj rodila tega otročička. Moj otrok je. Take stvari se pač dogajajo dandanes. Dajte ji ta denar in pa dve srajci, da napravi iz njih otroku obleke. Ako bo deček, naj mu dadó moje ime, kakor bi bil tudi jaz imenoval svojega sina, Ilija Grigorevič; poleg amuleta mu pošiljam kot darilo tudi tale prstan. Od srebra je in ga nikar ne zamenjajte s tema dvema, ki sta aluminijasta. Babki želim dobrih dni. Nikar naj ne misli na Bjuševa in take stvari. Usajeno mi je bilo, da ne bom prišel domov. In naj bi se bilo zgodilo karkoli, vseeno bi bil moral umreti na današnji dan, kakor bom umrl. Mislim, da se ne bo branila nositi ta prstan z nemškim križem kot spomin name. Naredil sem ga sam. Poleg denarja, ki naj ga porabi zase in za otroka, upam, da bo sprejela tale nož kot spomin in pa tale medeninašni plešek, ki je bil Bjušev, in katerega mi je ona dala; pa samo, ako je ne bo strah pogledati ga, kajti nikakor nočem, da bi si ona kaj

spočitala. In tudi to škatljico za svačice naj sprejme. Izrezljal sem jo iz javorine in ji jo izročam v miru in prijateljstvu."

Nenadoma je Griša dvignil pogled od teh zemeljskih predmetov, ki so predstavljali vso njegovo imovino. Nekdo je bil vstopil v sobo, in čeravno je bil Griša globoko zatopljen v izražanje svoje poslednje volje, vendar se je zanesel navzočnosti nadporočnika Winfrieda, ki je vstopil ter se v spoštovanju vseobče tišine po prstih neslišno približal mizi. In tudi vsi ostali so bili prepričani, da ni tu prostor, kjer bi se udajali nismiselnosti, kakor je pozdravljanje višjega. Tu je bil človek, ki je razdeljeval svoj poslednji imetek. To je bilo dovolj vzroka, da so zadrževali celo svojo sapo, kajti baš imetek je vez s svetom. Čim pa človek razvezuje te vezi, tedaj je znamenje, da bo kmalu zapustil obal ter se podal v večnost tam preko.

Griša se je nasmehnil Winfriedu. Njegov prihod ga je rešil nekake bojazni. Ves čas je bil namreč premišljeval, kako bi spravil zapuščino varno v Babkine roke, ne da bi koga navzočnih žalil.

"Zelo mi je všeč, da ste prišel, gospod," je dejal nadporočniku. "Prosil bi vas, ko bi vi hoteli izročiti Babki, kar ji zapuščam, trideset rubljev in še nekaj drugih malenkosti. Ako bodo zahtevali varuha za otroka, naj ga Babka sama izbere. Dobra poznavalka ljudi je. Ako pa umrje sedaj ob porodu, ali pa kasneje —"

"Vse gre v redu," ga je prekinil Winfried.

Griša pa se mu je zahvalil z lahkim naklonom ter nadaljeval: "ob porodu ali pa kasneje," tu je nenadoma obmolnil. Ni se mogel odločiti, kaj bi bilo za otroka najbolje. Nek notranji glas ga je silil, da bi rekel: "tedaj pustite, da tudi otrok umrje, saj je itak nesreča za vsakogar, ki se v ta svet rodi," vendar pa mu je zdrav razum pravil, da je vsak novorojenček željan življenja. Tedaj, komu naj zaupa svojega otroka? Najrajši bi ga bil izročil staremu Judu Tobiji, kajti vedel je, da so Judje otrokom dobri. Tedaj pa mu je nenadoma šnila misel v glavo. Mirno je pogledal nadporočnika in dejal: "Tedaj bi prosil ono sestro, ki ima temne oči, ki mi je bila vedno tako dobra in ki je plesala tisti dan z vami —"

"Sestra Barbara Osann," je dejal mirno Winfried korporalu Langermannu.

"Tako je," je dejal Griša.

LED IN PREMOG

TOČNA POSTREŽBA
JOSEPH KERN
SLOVENSKI RAZVAZALCO
LEDU IN PREMOGU
1194 E. 167th St.
Pokičlet: KEmore 4301

Dr. A. L. Garbas

SLOVENSKI
ZOBOZDRAVNIK
6411 St. Clair Ave.
v Slov. Nar. Domu
zoba št. 10
Tel. Henderson 0919

WILLIAM A. VIDMAR

SLOVENSKI ODVETNIK
212-214 Engineers Bldg.
Tel. MAIn 1195
URE: 9 do 5
Ponedeljek, torek, četrtek
od 8:30 do 8, in v
soboto od 2 — 4, 6:30 — 8
18735 Chapman Ave.
Tel. KEmore 2307-M

Vabilo na BANKET, ki ga priredi društvo 'Orel'

SVOJEMU ŠAMPIJONSKEMU BASEBALL KLUBU

V NEDELJO 23. OKTOBRA

v pritličju nove cerkve

Začetek točno ob sedmih zvečer. Po banketu ples in prosta zabava v šolskem poslopju.

Preskrbite si vstopnice najkasneje do srede zvečer. Napredaj pri John Gorniku, Mrs. Kushlan in Bob Blatnik. Čisti dobicek gre za novo cerkev.

CENA 75 CENTOV

"Prosil bi jo, ko bi ona hotela druga sestra, a tretjo gospod nadporočnik. In če hoče korporal Sacht, ki je zbolel davi, moj tobačni mehur, naj ga ima. Če pa bi hotel raje leseno škatljo, naj si vzame to, a mizar Tobija, naj obdrži mehur. Da, tako odkoder sem zbežal. Naj jo ohrani v spomin name in tudi mojo pipo. Eno teh žlic naj dobi sestra Barba, drugo ona

je itak vsak vojak."

Mali John M. Coward, ki je dedič štirih milijonov dolarjev, se mora zadovoljiti "samo" z \$8,000 mesečno, dokler ne dopolni 21. leta. Njegova mati se je pritožila na sodniji, da je osem tisočakov mesečno premalo za vzgojo otroka, toda sodnik je odločil, da se bo otrok za enkrat že kako skoz prerinil s tem denarjem.

:- Preskrbite si kapljico! :-

Kakor vsako leto, tako tudi letos lahko kupite pri meni najboljše grozdje, katerega stisnemo za vas za mal denar. Lahko tudi pripečete svoje grozdje in ga vam pri nas stisnemo. Pri meni dobite najboljše sode od žganja, ki so letos prav poceni. Kdor hoče fin most, ga lahko dobi pri meni. Se priporočam

JERNEJ KNAUS

1052 E. 62d Street

HEnderson 9309

Preša Grozdje Mošt

Kakor vsako leto, tako tudi letos lahko kupite pri meni najboljše grozdje, katerega stisnemo za vas za mal denar. Lahko tudi pripečete svoje grozdje in ga vam pri nas stisnemo. Pri meni dobite najboljše sode od žganja, ki so letos prav poceni. Kdor hoče fin most, ga lahko dobi pri meni. Se tople priporočam

Rudy Božeglav

1125 E. 60th St.

ENdicott 0282

Grozdje inmošt!

Cenjenemu občinstvu se priporočam za narččila. Pri nas boste dobili prvovrstno grozdje in mošt po prav nizkih cenah.

Prejšnja leta smo bil ina 72. cesti.

J. KOPRIVEC
1157 Norwood Rd.